

ประเด็น สังคม ฉบับที่ B45	23 ก.ย. 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น สังคม	พลังแห่งศตวรรษดิจิทัล บทเรียนจากเนปาลถึง Gen Z ไทย	
ประเด็นสำคัญ	-สาเหตุที่ทำให้กลุ่มคนรุ่นใหม่-Gen Z ในเนปาลประท้วงเดือด -เมื่อภูมิทัศน์การเมืองโลกกำลังถูกเขย่าโดยคนรุ่นใหม่ -บทเรียนจากเนปาล ถึงเด็ก Gen Z ในประเทศไทย	

ประเทศเนปาลได้กลายเป็นเวทีของการเคลื่อนไหวครั้งใหญ่ ซึ่งนำโดย กลุ่มGen Z หรือคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ ที่ออกมาปกป้องเสรีภาพออนไลน์และเรียกร้องความเป็นธรรมทางการเมือง การเคลื่อนไหวนี้มีจุดเริ่มต้นจากการต่อต้าน คำสั่งแบนโซเชียลมีเดีย 26 แพลตฟอร์ม รวมทั้ง Facebook, Instagram, YouTube และtwitter จึงส่งผลให้เกิดความไม่พอใจอย่างกว้างขวางในหมู่คนรุ่นใหม่

การชุมนุมครั้งนี้นับว่ามีผู้เข้าร่วมมากที่สุดในรอบหลายปีและบานปลายไปสู่จลาจล การปราบปรามการประท้วงทำให้มีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย 19 รายในวันแรก และบาดเจ็บอีกนับร้อย ถือเป็นเหตุการณ์ความไม่สงบที่รุนแรงที่สุดของเนปาลในรอบหลายทศวรรษ แรงกดดันจากกลุ่มผู้ประท้วงทำให้รัฐบาลตัดสินใจยกเลิกมาตรการแบนโซเชียลมีเดีย และนำไปสู่การลาออกของรัฐมนตรีจำนวนหนึ่ง และ เค.พี. ชาร์มา โอลี นายกรัฐมนตรีเนปาลก็ได้ประกาศลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ท่ามกลางการประท้วงตามท้องถนนที่ยังดำเนินต่อไป

เมื่อพิจารณาการประท้วงครั้งใหญ่ที่เคยเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ทั่วโลก ปัญหาปากท้อง มักเป็นหนึ่งในชนวนที่ทำให้ผู้คนต้องลงถนนมาทุกยุคทุกสมัย การประท้วงของคนรุ่นใหม่ในเนปาลครั้งนี้ก็ไม่อาจแยกขาดจากปัญหาเศรษฐกิจที่ฝืดทื่อได้เช่นกัน หลายทศวรรษที่ผ่านมา เนปาลมีพัฒนาการในการลดอัตราความยากจนลงได้ แต่การกระจายรายได้และความมั่งคั่งกลับไม่ถึงคนหมู่มาก ความมั่งคั่งกระจุกอยู่ในมือของคนเพียงกลุ่มเล็กๆ ขณะที่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศยังต้องดิ้นรนเพื่อหาเลี้ยงปากท้อง ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเพศที่บีบคั้นผู้หญิงจากโอกาสและความก้าวหน้าในสายงาน นำไปสู่ช่องว่างทางรายได้ที่ถ่างกว้างขึ้น สถานะเหล่านี้ไม่เพียงซ้ำเติมความเปราะบางให้กับปัจเจกชน แต่ยังสั่นคลอนความเป็นปึกแผ่นของสังคมเนปาลโดยรวมอีกด้วย

เมื่อความเหลื่อมล้ำและโอกาสในการเลื่อนสถานะทางสังคมหดแคบลง ทำให้ผู้คนจำนวนมากต้องออกไปแสวงหาอนาคตที่ดีกว่าในต่างแดน ข้อมูลเมื่อปี 2021 เผยว่าประชากรเนปาลร้อยละ 7.5 อาศัยอยู่ในต่างประเทศ โดยส่วนมากคือแรงงานที่ไปทำงานเพื่อส่งเงินกลับมาจุนเจือครอบครัว รายได้ที่ถูกส่งกลับบ้านเหล่านี้คิดเป็นเกือบหนึ่งในสามของ GDP ของเนปาล ขณะเดียวกัน อัตราการว่างงานในกลุ่มประชากรอายุ 15-29 ปีในเนปาลยังสูงถึง 19.2% ทำให้คนหนุ่มสาวจำนวนไม่น้อยเลือกที่จะไปทำงานในต่างแดน นั่นรวมถึงงานเสี่ยงอันตรายอย่างการเป็นทหารรับจ้างในสงครามระหว่างรัสเซียและยูเครน

สาเหตุที่ทำให้กลุ่มคนรุ่นใหม่-Gen Z ในเนปาลประท้วงเดือด

จากการแบนแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย ที่รัฐบาลเนปาลประกาศจำนวน 26 แพลตฟอร์ม ซึ่งรวมถึง Facebook, X, YouTube, LinkedIn, Reddit และ Snapchat โดยอ้างว่า โซเชียลมีเดียเหล่านี้ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบใหม่ของกระทรวงการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อปราบปรามข่าวปลอมและคำพูดที่สร้างความเกลียดชัง ในขณะที่คนรุ่นใหม่ในเนปาลกลับมองว่า มาตรการนี้เป็นการโจมตีเสรีภาพในการแสดงออก จึงเป็นหนึ่งในชนวนเหตุที่นำไปสู่การชุมนุมประท้วงครั้งใหญ่ ในเรื่องของ **ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน** ที่ผู้ประท้วงจำนวนมาก

มองว่า การทุจริตคอร์รัปชันที่ดำเนินมานานหลายทศวรรษเป็น ‘ปัญหาใหญ่’ ของสังคมเนปาล พวกเขาเชื่อว่า ถึงเวลาแล้วที่เนปาลจะต้องเปลี่ยนแปลง และเกิดการเปลี่ยนผ่านทางการเมือง หลังผู้นำประเทศมักส่งสมอำนาจ และสลับหมุนเวียนกันขึ้นมานั่งบริหารประเทศ โดยเฉพาะ เค พี ศรรมะ โอลี นายกรัฐมนตรีเนปาลที่เพิ่งประกาศลาออกจากตำแหน่ง เคยบริหารประเทศมาแล้วถึง 4 สมัย **โอกาสทางเศรษฐกิจที่ย่ำแย่** เหตุประท้วงในครั้งนี้ยังเกี่ยวข้องกับวิกฤตเศรษฐกิจในเนปาล สะท้อนถึงความคับข้องใจของคนรุ่นใหม่เกี่ยวกับโอกาสทางเศรษฐกิจที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยข้อมูลจาก World Bank ระบุว่า อัตราการว่างงานสำหรับเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มีอายุ 15-24 ปี ในเนปาล สูงถึง 20.8% ในปี 2024 อีกทั้งเศรษฐกิจของเนปาลพึ่งพาเงินที่ชาวเนปาลส่งกลับประเทศเป็นอย่างมาก โดยคิดเป็นกว่าหนึ่งในสาม (33.1%) ของ GDP ประกอบกับรัฐบาลเนปาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และเพิ่มอัตราการจ้างงานได้ จึงยิ่งทำให้กระแสความไม่พอใจรัฐบาลขยายตัวมากยิ่งขึ้น สุดท้าย **ความเหลื่อมล้ำในสังคมเนปาล โดยเฉพาะกรณี Nepo Kids** เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้การชุมนุมประท้วงครั้งนี้ยกระดับยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกรณีของ ‘Nepo Kids’ หรือ บรรดาลูกหลานของนักการเมืองที่ใช้ชีวิตหรูหรา สะดวกสบาย จนเกิดเป็นกระแส #NepoKids โจมตีคนกลุ่มนี้ในโลกออนไลน์ พร้อมประณามว่า ‘ไม่เข้าใจความเป็นจริงของสังคม’ ซึ่งประชากรราว 1 ใน 4 อาศัยอยู่ ‘ต่ำกว่าเส้นความยากจน’

สิ่งที่เกิดขึ้นยังเป็น ‘กระจกสะท้อน’ ถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำ และช่องว่างทางสังคมระหว่างกลุ่มอิลิตหรือชนชั้นนำในสังคม กับประชาชนส่วนใหญ่ในเนปาล ท่ามกลางสภาวะปัญหาสังคมและเศรษฐกิจที่รุ่มร่า

ความรุนแรงและผลลัพธ์ของการประท้วง

การเคลื่อนไหวเริ่มจากการชุมนุมเรียบง่ายในเมือง Kathmandu และขยายไปยังหลายจังหวัด เช่น Pokhara, Itahari, Biratnagar และอื่นๆ เมื่อผู้ประท้วงพยายามบุกเข้า Singha Durbar (ศูนย์อำนาจรัฐบาล) หลายแห่งถูกตั้งไฟเผา รวมถึงรัฐสภา (อาคาร ICC) ซึ่งเป็นที่ประชุมของสภา รัฐบาลตอบโต้ด้วยการใช้กำลังตำรวจและทหาร พร้อมประกาศเคอร์ฟิว มีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย 19–30 ราย และบาดเจ็บกว่าพันคน ในที่สุดรัฐบาลยกเลิกมาตรการแบนโซเชียลและนายกรัฐมนตรี K.P. Sharma Oli ลาออกทันที

เมื่อภูมิทัศน์การเมืองโลกกำลังถูกเขย่าโดยคนรุ่นใหม่

อาจกล่าวได้ว่าการประท้วงของคน Gen Z เป็นส่วนหนึ่งของกระแสการเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่ที่มีขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีมานี้ ซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำก็เคยเป็นชนวนสำคัญที่ก่อให้เกิดการประท้วงครั้งใหญ่ในประเทศเพื่อนบ้านของไทยอย่างอินโดนีเซีย หลังประชาชนแสดงความไม่พอใจ กรณีการให้เงินค่าที่พักต่อเดือน กับบรรดาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) สูงกว่าค่าจ้างขั้นต่ำในจากรัตนา 10 เท่า ซึ่งสวนทางกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของชาวอินโดนีเซียส่วนใหญ่ในประเทศ และสวนทางกับประสิทธิภาพการทำงานของ สส. ในขณะที่รัฐบาลอินโดนีเซียเองก็เพิ่งประกาศจะรัดเข็มขัด โดยสถานการณ์โดยรวมคลี่คลายลง หลังรัฐบาลอินโดนีเซียรับปากจะแก้ไขปัญหาดังกล่าว และรับฟังเสียงของประชาชน

เมื่อปี 2024 ที่ผ่านมา ขบวนการนักศึกษาในบังกลาเทศได้ออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีลาออก โดยมีชนวนความไม่พอใจมาจากการกำหนดโควตาตำแหน่งงานภาครัฐให้ลูกหลานของอดีตทหารผ่านศึก จนท้ายสุดก็นำไปสู่การผลักดันเปลี่ยนรัฐบาล และย้อนไปเมื่อปี 2022 กลุ่มนักศึกษาในศรีลังกาได้รวมตัวกันประท้วงการทำงานของรัฐบาลที่ให้เครือญาติบริหารจนเกิดวิกฤต

บทเรียนจากเนปาล ถึงเด็ก Gen Z ในประเทศไทย

เหตุการณ์การประท้วงของเยาวชน Gen Z ในเนปาลปี 2025 ทำให้ทั้งโลกจับตามอง เพราะพวกเขาสามารถผลักดันให้ นายกรัฐมนตรีลาออก และทำให้รัฐบาลต้อง ยกเลิกคำสั่งแบนโซเชียลมีเดีย ได้สำเร็จ การเคลื่อนไหวครั้งนี้ตอกย้ำว่า “เสียงของเยาวชน” ไม่ได้เป็นเพียงเสียงเล็ก ๆ หากแต่สามารถพลิกชะตาการเมืองได้จริง สำหรับเยาวชนไทย สิ่งนี้สะท้อนว่าพลังของคนรุ่นใหม่ไม่ใช่เรื่องเลื่อนลอยแม้จะมีข้อจำกัด แต่เมื่อรวมพลังอย่างมีทิศทาง ก็สามารถกดดันให้สังคมและการเมืองต้องฟัง สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่า สื่อดิจิทัลไม่ใช่เพียงพื้นที่บันเทิง แต่เป็น “สนามประชาธิปไตย” ที่เปิดให้ทุกคนสามารถส่งเสียงได้ บทเรียนถึงเยาวชนไทยคือ เพราะพลังออนไลน์ไม่ว่าจะเป็นการสร้างกระแส แฮชแท็ก หรือการเผยแพร่ความจริง การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์และต่อเนื่องสามารถสร้างแรงกดดันทางการเมืองได้

การประท้วงในเนปาลไม่ได้เกิดขึ้นโดยไม่มี ความสูญเสีย แต่มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก นี่เป็นเครื่องเตือนใจว่า การเมืองไม่ใช่เกม แต่เป็นการต่อสู้ที่อาจแลกมาด้วยชีวิต สำหรับ Gen Z ไทย นี่คือข้อเตือนใจว่า

หากเลือกจะต่อสู้ ต้องเตรียมใจรับความเสี่ยง และที่สำคัญคือ ต้องรับผิดชอบต่อการเคลื่อนไหวของตนเอง ทั้งในด้านความชอบธรรม ความปลอดภัย และความต่อเนื่อง บทเรียนสุดท้าย คือ อนาคตของประเทศอยู่ในมือคนรุ่นใหม่ในเนปาล เยาวชนแสดงให้เห็นว่า พวกเขาไม่เพียงแต่ประท้วง แต่ยังเสนอแนวทางการเมืองใหม่ ๆ ที่ยึดความโปร่งใสและความยุติธรรมเป็นหลัก

ความต้องการของ Gen Z กับทิศทางต่อไป

Balendra “Balen” Shah นายกรัฐมนตรี Kathmandu และอดีตรัฐมนตรี ได้สนับสนุนการเคลื่อนไหวโดยเรียกร้องสันติภาพ แกล้งให้ผู้ประท้วงอย่ารีบเร่งและสนับสนุนการแต่งตั้ง Karki เป็นผู้นำชั่วคราว แม้จะไม่ใช่ทุกฝ่ายจะเห็นตรงกัน แต่ภาพรวมชี้ว่า Gen Z กำลังเปลี่ยนการเมืองในเนปาลไปในแนวทางที่ เน้นพลเรือน ความโปร่งใส และการใช้เทคโนโลยีเพื่อสื่อสารกับประชาชน มากกว่ากระบวนการแบบเดิม โดยเรียกร้องให้มีการตรวจสอบระบบราชการอย่างจริงจัง การตั้งองค์กรอิสระตรวจสอบคอร์รัปชัน และสัญญาใหม่สำหรับการเลือกตั้งภายใน 6-12 เดือน

Gen Z คือปฏิบัติการทางการเมืองแห่งศตวรรษดิจิทัล ที่พวกเขาผลักดันการเปลี่ยนแปลงจากพื้นที่ออนไลน์สู่ท้องถนน ความขัดแย้งไม่ได้เกี่ยวกับโซเชียลมีเดียเท่านั้น แต่เป็นการตั้งคำถามกับระบบที่ไม่ตอบสนองต่อคนรุ่นใหม่ เศรษฐกิจและโอกาสเป็นประเด็นเชิงโครงสร้าง การออกนอกประเทศเพื่อทำงานสะท้อนความล้มเหลวของนโยบายในประเทศ พลวัตทางการเมืองชายขอบตัดกับสถาบันดั้งเดิม ผู้ประท้วงไม่เรียกคืนราชวงศ์ แต่เรียกร้องให้ซัพพอร์ตระบบสาธารณรัฐที่มี

ภาระหน้าที่จริง เมื่อมองถึงสังคมไทย ในยุคที่โซเชียลมีเดียกลายเป็นแหล่งรายได้และพื้นที่ทางสังคมเยาวชน จึงบ่งชี้ว่า “การแบน” หรือควบคุมโลกออนไลน์อาจมีผลลัพธ์เชิงลบ ประเทศอื่นในภูมิภาค เช่น ไทย ก็อาจเห็นความคล้ายคลึงในบทเรียนนี้ ดังนั้นเมื่อรัฐมองโลกดิจิทัลเป็นเรื่องควบคุมอย่างเดียว ความตื่นตัวทางการเมืองอาจเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและเข้มข้นเช่นกัน

พ.อ.หญิง ฌัก ภัคคะกรณ์
อจ.ทก.สมัย.วทบ.

อ้างอิง

1. <https://www.the101.world/nepal-genz-protest-2025/>
2. <https://www.tnnthailand.com/tnnexclusive/210809/>
3. <https://thestandard.co/nepal-gen-z-protests/>